

Új felvonás

2017 januárjában a kortárs drámaírás fontos műhelye, a Nyílt Fórum megújulva tért vissza Zalaegerszegre. Az 1985-ös alapítás Békés Pál és Nagy András drámaírók, Radnóti Zsuzsa és Bereczky Erzsébet dramaturgok, a házigazda Hevesi Sándor Színház részéről pedig Ruszt József, Merő Béla és Böhm György nevéhez fűződik. Ettől az évtől kezdve egészen 2000-ig az egerszegi színház, illetve az egervári vár adott helyet a Fórumnak, ahol olyan szerzők drámáit elemezték, mint Esterházy Péter, Márton László, Tasnádi István vagy Egressy Zoltán. A sor még sokáig folytatható lenne, hiszen az elmúlt harminc év színpadi szerzőinek jelentős része megjárta az egervári vár lovagtermében zajló, legendás élveboncolásokat. 1986-tól a tárgyalt drámák meg is jelentek a Nyílt Fórum Füzetekben.

2001-ben, a Pécsi Országos Színházi Találkozó indulásakor aztán a Fórum Pécsre költözött, és különleges szigetként működött a színházi találkozó gazdag programkínálatában. A szervező Színházi Dramaturgok Céhe a szűkebb körben zajló viták mellett nyitott a közönség felé, és felolvasószínházi előadásokat rendeztek a drámákból. A Nyílt Fórum Füzetekben megjelent darabok közül pedig a dramaturgok minden évben Vilmos-díjjal jutalmazták a legjobbat. A díj maga csak szimbolikus volt (mindössze egy üveg Vilmos körtepálinka), hozadéka azonban annál nagyobb. Komoly drámaírói karrierok indultak innen, legutóbb az erdélyi Székely Csabáé, aki szintén itt jelentkezett először az azóta legendássá vált Bánya-trilógia első részével, a sok bemutatót és fesztiváldíjat megért *Bányavirággal*.

Azonban, ahogy az évek teltek, a Nyílt Fórum második, pécsi korszaka is kezdett kifáradni. 2016-ban már egy erősen redukált programmal voltak jelen a POSZT-on, és harminc év óta először a Nyílt Fórum Füzetek sem jelent meg. A Színházi Dramaturgok Céhe úgy döntött, megújítják a rendezvényt, ebben pedig jó partnerre találtak a Hevesi Sándor Színházban. Drámapályázatot hirdettek, és a beérkezett 150 pályamunkából kiválasztottak nyolcat. Ezen a nyolc drámán dolgoznak a következő fél évben, több fordulóban, a Nyílt Fórum résztvevői, szakmai segítséget nyújtva a szerzőknek. Az USA-ban működő Sundance Alapítvány filmes forgatókönyv-fejlesztő módszerét alapul véve kidolgoztak egy kiscsoportos munkamódszert. Létrehoztak öt négyfős csoportot, amelybe a dramaturgok mellé írókat, rendezőket, színészeket, kritikusokat hívtak meg. Az első, zalaegerszegi fordulóban a nyolc szerző végigjárta mind az öt csoportot, és így 20, pontosabban egy hiányzás miatt összesen 19 ember véleményét hallgathatta meg a munkájáról. Ebben az első fordulóban tehát a szerzők és a drámaszövegek álltak a középpontban, intenzív műhelymunka folyt – vagyis a Nyílt Fórum nem csak a helyszínt tekintve, de ebből a szempontból is visszatért a kezdetekhez. A közönség csak az utolsó napon, egy összegző beszélgetésből értesülhetett arról,

hogy mi is zajlott január 5. és 8. között a színház különböző kis tereiben, a konyhától az igazgatói irodáig. (A Fórum alatt ugyanis a színház élte a maga életét, próbákkal és előadásokkal, így minden kis helyet ki kellett használni.)

A következőkben röviden bemutatjuk a pályázaton nyertes nyolc szerzőt, akik elmondták, belülről hogyan élték meg a csoportmunkát, a darabjukra irányuló figyelmet.

Bán Zsófia (1957) író, irodalomtörténész, kritikus, az ELTE Amerikanisztika Tanszékének docense. Munkásságát többek között József Attila- és Déry Tibor-díjjal ismerték el. Több novelláskötet és esszégyűjtemény után a pályázatra első drámáját küldte be, *Lehr papa* címmel. A műfaji megjelölésből – „belügyi operett” – már következtetni lehet arra, hogy a kétezres évek elején, egy kórházban játszódó darabban szerepet kap Lehr papa ügynökműltja, a család (és az ország) elhallgatásokkal, történelmi traumákkal teli története. És Lehr papának persze három lánya van, de csak egy öröksége. A záró megbeszélésen elmondta, hogy különösen érdekes volt, hogy bizonyos kérdésekben mennyire egybevágtak, másokban pedig nagyon is széttartottak a vélemények. Kiemelte azt is, hogy mennyire ritka alkalom, hogy ennyire koncentráltan és alaposan foglalkoznak szakemberek egy szerző szövegével.

Fazekas Máté az ELTE filmtudományi szakán végzett, forgatókönyvíró. 2015-ben *Gyilkos halom* című művével megnyerte a HBO által hirdetett forgatókönyv-pályázatot. Most a drámapályázatra *Hóbort* című darabját adta be, amely egy homoszexuális fiú és édesanyja drámája. Elsőre ő is ijesztőnek találta a csoportmunkás szituációt, de ez esetében is konstruktívnak bizonyult, még úgy is, hogy többnyire hallgatta és nem kommentálta a véleményeket. Felvetette, hogy jó lenne lehetőséget biztosítani arra, hogy a szerzők, miután átgondolták a hallottakat, ha szeretnének, visszatérhessenek egyik vagy másik csoporthoz a kérdéseikkel.

Fridl Viktória Pécsen született, 1989-ben. Az ELTE olasz- finn szakán végzett. Korábban a Trafó drámapályázatára beadott művéből már készült felolvasószínházi előadás, *Indul, ugye indul* címmel. Most *Kalitka* címmel nyújtotta be pályáza-

tát, amelyben egy irodaház gépies, elembertelenedett és elnemtelenedett világát mutatja be. A műhelymunkát nagyon inspiratívnak találta, úgy érezte, hogy új utak, kapuk nyíltak ki a szöveg előtt.

Kovács Dominik és Kovács Viktor Simontornyáról érkeztek. A húszéves ikerpár közösen dolgozik. Jelenleg az ELTE-n bölcsészhallgatók. Több irodalmi pályázaton indultak már elbeszélésekkel, novellákkal. 2016-ban a sárvári diákírók versenyén próza kategóriában arany oklevelet kaptak. Eddig a Bárkában, a Hévízben, az Új Forrás online felületén és a Félonline-on jelentek meg írásaik, melyekben többnyire jelentéktelen emberek sorsa alakul törvényszerűen tragikussá. A pályázatra *Jégtorta* című drámájukat küldték be, egy falusi cukrászmester családjának hideg-előls történetét, amelyben a realista történetet időnként népdalbetétek emelik el.

Arról, hogy miben segített nekik ez a négy nap, így vallottak: „A zalaegerszegi hétvége még a korábbi elképzeléseinket is felülmúlta. Megtisztelő és igazán érdekes volt a számunkra, hogy a szakmai bizottságok tagjai ilyen elmélyülten és részletesen foglalkoztak az írásunkkal, amit addig csak mi ismertünk. Ezáltal a bizalom különleges fajtája alakult ki bennünk nagyon rövid idő alatt. A legtöbbben a darab formai felépítését, dialógusszerkezetét elemezték, javaslatokat kaptunk egyes szimbólumok, motívumok erősítésére, bizonyos szereplők indítékának konkretizálására. A szöveg fejlesztését tekintve számos ötlet és alternatíva él a fejünkben. A következő hetek nagy feladata lesz, hogy az alapos, olykor egymással ellentétes vélemények alapján egy egységes konstrukciót alakítsunk ki, és ennek mentén haladjunk tovább.”

Kucsov Borisz (1987) színész, az Újvidéki Művészeti Egyetemen végzett, jelenleg a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház tagja. 2015-ben már szerepelt a Nyílt Fórumon, és *A bñnsági samuráj* című darabjával meg is nyerte a Vilmos-díjat. Most beküldött drámája, a *Félelem és reszketés Szabadkán* is az általa jól ismert közegben játszódik. „Képregény drámája” antiutópia arról, mivé válhat egy város a politikai harcok eredményeképpen. Azok közé a szerzők közé tartozott, akik a csoportmunka alatt inkább hallgattak, mint beszéltek. Belül azonban igen szélsőséges

amplitúdókat élt meg a teljes elbizonytalanodástól az azonnali munkakedvig. Bízunk abban, hogyha leülepednek a négy nap tapasztalatai, tud építkezni belőlük.

Maros András (1971) író, drámaíró, forgatókönyvíró, egy félkész drámával jelentkezett (a pályázati kiírás szerint erre volt lehetőség), *Kerítések* címmel. A darab témája a menekültválság. Jó megoldásnak tartotta, hogy egy csoportban négy ember van, így még nem tart túlságosan szét a beszélgetés. Véleménye szerint a szerző dolgát egyszerre könnyítik és nehezítik a külső vélemények, de némi ülepedés után eljön a hogyan tovább, a döntés ideje.

Szilágyi Eszter Anna (1964) költő, rendező, a sok színházi tapasztalattal bíró pályázók közé tartozik. Árnyék-színház néven saját színházat is működtetett Pécsen. A pályázatra beküldött darabjában, *A Nyíregyháza utcában* költői és színházi világa találkozik. Az Amszterdamban valóban létező, Kelet-Magyarországról oda került prostituáltak lakta utcában játszódó drámát verses formában írta meg. Őszintén beszélt arról, hogy ez a „vizsgahelyzet”, amikor az ember munkáját ilyen sokan, sokféle szempontból elemzik, szorongást is keltett benne, főleg akkor, amikor úgy érezte, hogy az egyik csoportról „lepattant” a darabja. Volt azonban olyan csoport is, ahol a dicséretes sorától jött zavarba.

Znajkay Zsófia (1986) televíziós adásrendezőnek és műsorvezetőnek tanult a Színművészeti Egyetemen. Színész, a TÁP színház tagja, aki már több darabot is írt. *Rendezői változat* címmel adott be pályamunkát, ami egy drámaíró álmában játszódik. A Fórum legjobb tapasztalata számára az volt, hogy végre nem megrendelésre kellett dolgoznia, a megrendelő igényei szerint, hanem a szerző és szövege álltak a középpontban.

A zalaegerszegi négy nappal nem ért véget az idejű Nyílt Fórum. Az újabb forduló március végén, a debreceni DESZKA Fesztiválon következik, addigra a szerzők az itteni tapasztalatok alapján módosíthatják, továbbírhatják a darabokat. Júniusban pedig a Pécsi Országos Színházi Találkozón a nagyközönség is megismerkedhet a művekkel: a tervek szerint valamennyiből felolvasószínházi előadás készül.

